

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **R. A.**, zast. ustanoveným opatrovníkem Mgr. Milanem Janákem, advokátem se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1844/28, Brno, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie**, se sídlem Masarykova 925/27, Ústí nad Labem, proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 10. 2019, čj. KRPU-173132-22/ČJ-2019-040022-ZZC, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5. 11. 2019, čj. 41 A 24/2019-26,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5. 11. 2019, čj. 41 A 24/2019-26, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalované ze dne 3. 10. 2019, čj. KRPU-173132-22/ČJ-2019-040022-ZZC, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Ustanovenému opatrovníkovi žalobce Mgr. Milanu Janákovi, advokátu, **se přiznává** za řízení o kasační stížnosti odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **10 200 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) byl rozhodnutím uvedeným v záhlaví tohoto rozsudku zajištěn dle § 124 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném od 1. 9. 2019, zajištěn za účelem správního vyhoštění s dobou trvání zajištění stanovenou na 60 dní. Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

[2] Dle soudu rozhodnutí netrpělo vadou nepřezkoumatelnosti, kterou stěžovatel blíže ani nespecifikoval. Soud připomněl, že předpokladem k zajištění je i následná realizace důvodu, pro který je cizinec zajištěn. V tomto případě tedy správního vyhoštění. Rozhodnutí o zajištění je vydáváno jako první úkon v řízení, tedy ve velice krátkých lhůtách. Žalovaná vychází z vlastních poznatků o zemi, do které má být cizinec vyhoštěn, a ze skutečností, které cizinec sám uvede.

[3] Pokud stěžovatel výslovně odmítl sdělit konkrétní důvody, které jej vedly k opuštění Íránu v roce 2004, žalované nepřislušelo si tyto důvody domýšlet nebo o nich spekulovat.

[4] Stěžovatel ve správním řízení přímo neuvedl, že důvod nemožnosti vyhoštění zpět do Íránu byla homosexuální orientace. Pouhá zmínka v rozhodnutích Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany byla dle soudu relativizovaná tím, že byl nakonec vyhodnocen jako bisexuál. Dle zprávy o bezpečnostní a politické situaci v Íránu z května 2019, platí, že trest smrti bylo možno uložit pouze za cizoložství či některé druhy konsenzuálního sexuálního jednání osob stejného pohlaví. Samotná sexuální orientace tak postihovaná nebyla, ale pouze jednání. Stěžovatel byl označen rovněž za bisexuála, dle krajského soudu tak v Íránu mohl vyhledávat sexuální partnery mezi ženami.

[5] Tvzení o konverzi ke křesťanství soud neuvěřil. Toto prohlášení nepodložil důkazy a je v rozporu s předchozími tvzeními. Navíc je poprvé vyslovil až v žalobě, proto se k nim žalovaná nemohla ani v rámci napadeného rozhodnutí vyjádřit.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované a následná replika

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost. Namítal, že sice skutečně neuvedl bližší informace ohledně toho, proč se obává návratu do Íránu, avšak v posuzované věci je důležité, že stěžovateli byl v minulosti udělen azyl, čímž Česká republika uznala, že je uprchlíkem dle Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků. To, že byl stěžovateli později azyl odňat, nezpůsobuje ztrátu postavení uprchlíka. Odnětí práv vyplývajících z postavení uprchlíka nic nemění na existenci hrozby při návratu do Íránu. Ze zpráv o aktuální situaci v Íránu, které měla žalovaná k dispozici, vyplývá, že se ohledně postihu osob s homosexuální sexuální orientací nic nezměnilo a nebezpečí stále existuje. S odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve spojených věcech C-199/12 až C-201/12 stěžovatel uvedl, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby vyhledával pouze osoby jiného pohlaví, jak navrhuje krajský soud.

pokračování

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatel byl ve správním řízení pasivní. Informace, které v době řízení měla, nenasvědčovaly tomu, že by správní vyhoštění nebylo realizovatelné. Pouhý odkaz na udělený azyl bez uvedení dalších konkrétních skutečností nelze považovat za překážku možného vyhoštění. Stěžovatel se na území České republiky opakovaně dopouštěl závažné trestné činnosti a nerespektoval udělené výjezdní příkazy. Tímto byla rovněž podstatně snížena jeho důvěryhodnost. Žalovaná doplnila, že stěžovatel byl sice propuštěn ze zajištění z důvodu nemožnosti provedení vyhoštění, ale to z toho důvodu, že nesouhlasil s návratem do Íránu, což je podle konzula Velvyslanectví Íránu podmínkou návratu.

[8] Stěžovatel v replice k vyjádření ke kasační stížnosti doplnil, že žalované bylo známo, že je bývalým azylantem. Mohla zjistit, z jakého důvodu byl stěžovateli původně azyl udělen a ve světle těchto skutečností byla povinna posoudit existenci případných překážek vycestování. Žalovaná tak nemusela spekulovat a domýšlet důvody překážek vyhoštění. Specifická byla situace i v tom, že žalovaná reagovala na vydání rozhodnutí o vyhoštění švýcarskými orgány, které nemusely mít k dispozici informaci o stěžovatelově předchozí azylové historii.

[9] Stěžovatel doplnil, že ustanovení, dle kterého mu byl azyl odňat, je transpozicí čl. 14 kvalifikační směrnice (Směrnice 2011/95/EU z 13. 12. 2011), která ovšem obsahuje i práva, která náleží osobám, jimž byl azyl odňat, včetně práva nebýt navrácen do země původu. Tyto části kvalifikační směrnice však doposud do českého právního řádu nebyly prozatím transponovány.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Z obsahu správního a soudního spisu zjistil soud následující skutečnosti podstatné pro posouzení kasační stížnosti. Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 30. 6. 2008, čj. OAM-704/LE-05-07-R3-2004, byl stěžovateli udělen azyl s odůvodněním, že v žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že je homosexuál, a v řízení bylo zjištěno, že je bisexuální a jako takový spadá do určité ohrožené sociální skupiny, neboť v Íránu dochází k tvrdé perzekuci lidí s jinou sexuální orientací než heterosexuální, u nichž se tato jiná sexuální orientace zjistí. Rozhodnutím ze dne 3. 9. 2014, čj. OAM-704/LE-05-LE05-R4-2004, Ministerstvo vnitra tento azyl odňalo z důvodu spáchané trestné činnosti (nebezpečné vyhrožování, vyhrožování s cílem působit na úřední osobu, násilí proti úřední osobě; těžké ublížení na zdraví ve stadiu pokusu; znásilnění) a konstatovalo, že žalobce představuje nebezpečí pro bezpečnost státu a jeho občanů. Stěžovatel byl ve výkonu trestu odnětí svobody a po propuštění mu byl vystaven výjezdní příkaz. Opakovaně byl předáván do České republiky ze státu Evropské unie, ve kterých po propuštění pobýval. Na základě rozhodnutí švýcarských orgánů byl stěžovateli udělen zákaz vstupu do schengeského prostoru od 17. 1. 2019 s platností do 16. 1. 2022 a byl označen jako nežádoucí cizinec.

[11] Stěžovatel byl dne 2. 10. 2019 předán z území Německa na území České republiky. Stejného dne s ním byl sepsán úřední záznam o podání vysvětlení. Stěžovatel odmítl odpovědět na otázku, z jakého důvodu vycestoval v roce 2004 z Íránu a z jakého důvodu nebo za jakým účelem vstoupil na území České republiky. Na dotaz, zda má nějakou překážku, která by mu bránila v návratu do Íránu, odpověděl, že měl český pas a

dostatečné důkazy, že mu v Íránu hrozí smrt. Dodal, že to uváděl v pohovoru k azylu a nevidí důvod, proč by to měl sdělovat nyní. Odmítl sdělit důvod, který mu brání v návratu do Íránu, pouze uvedl, že šlo o důvod, pro který dostal azyl a nebyl mu soudem uložen trest vyhoštění. Doplnil, že mu hrozí trest smrti, proto ani nemohl navštívit ambasádu a byly mu uděleny české cestovní doklady.

[12] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Krajský soud správně poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které je povinností správních orgánů při rozhodování o zajištění zkoumat, zda je správní vyhoštění realizovatelné (rozsudek ze dne 15. 4. 2009, čj. 1 As 12/2009-61, č. 1850/2009 Sb. NSS, či usnesení rozšířeného senátu ze dne 23. 11. 2011, čj. 7 As 79/2010-150, č. 2524/2012 Sb. NSS).

[14] Žalovaná věděla o tom, že stěžovateli byl v minulosti udělen azyl. Tato okolnost sama o sobě znamená výraznou indicii, že zajišťovaného cizince nemusí být možné vyhostit, protože mu v zemi původu hrozí pronásledování nebo nebezpečí jiné vážné újmy. Pokud má v takové situaci orgán cizinecké policie možnost zjistit důvody, pro které byl azyl udělen, musí je posoudit a zjistit, zda jsou stále platné a zda nemohou způsobit nemožnost realizace správního vyhoštění. V předloženém správním spisu je rozhodnutí o udělení azylu ze dne 30. 6. 2008 založeno, a to na č. l. 64. Žalobou napadené rozhodnutí o správním zajištění je ve správním spisu založeno až na č. l. 72. Je zjevné, že v době rozhodování byla žalovaná s důvody pro udělení azylu seznámena. Přesto v napadeném rozhodnutí na str. 8 uvedla, že sice stěžovatel v rozhovoru vypověděl, že mu hrozí smrt, nespecifikoval však důvody. Následně uvedla, že v řízení nevyšly další skutečnosti, které by vyloučily vyhoštění a tyto důvody jí nebyly známy ani z úřední činnosti. Toto tvrzení žalované je ve zjevném rozporu s obsahem spisu. Dle kasačního soudu se jedná o zásadní pochybení žalované.

[15] Jak již soud uvedl, pro nutnost zabývat se důvody pro udělení azylu postačovalo vědomí žalované o tom, že stěžovateli byl v minulosti udělen azyl, a znalost důvodů udělení azylu. Stěžovatel však v rozhovoru dne 2. 10. 2019 nepřímou na tyto důvody odkázal. Žalovaná se na překážky pro návrat do Íránu ptala několikrát. Stěžovatel na tyto otázky nejprve odmítal odpovědět, následně však uvedl, že mu hrozí hrozba smrti z důvodů, pro které dostal azyl. Takto se vyjádřil opakovaně: „Samozřejmě, že mám důvod, proto jsem dostal v České republice azyl.“; „Hrozí mi trest smrti, proto ani nemohu navštívit ambasádu, proto jsem měl i české platné cestovní doklady.“; „Na letišti mi při návratu rovnou popraví.“; „Trest smrti. Otázka života i smrti, proto mi byl udělen azyl a české doklady.“ Nejvyššímu správnímu soudu přijde nepochopitelné, že i přes tato zcela jasná vyjádření týkající se hrozby smrti, žalovaná přesto trvala na přesném vymezení důvodů jako překážku vycestování a odmítla se důvody nadále zabývat, když je stěžovatel výslovně neuvedl. Dle přepisu rozhovoru byl stěžovatel zjevně rozrušen, když opakovaně uváděl, že se psychicky cítí špatně a je unavený. Je rovněž nutno přihlídnout k tomu, že pohovor trval celkem 2 hodiny a 2 minuty s jednou 5 minutovou přestávkou.

pokračování

[16] Krajský soud se dopustil chyby, pokud rozhodnutí žalované nezrušil, jelikož skutkový stav, ze kterého vycházela, neměl oporu ve spisu, a nevrátil jí věc k dalšímu řízení. Na tom nic nemění skutečnost, že se krajský soud sám vyjádřil k důvodům, pro které stěžovatel obdržel azyl a nepovažoval je za překážku vyhoštění. K tomuto však nebyl povolán. První, kdo se touto otázkou měl zabývat, byla žalovaná a krajský soud měl následně pouze přezkoumat její úvahy.

IV. Závěr

[17] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Napadený rozsudek krajského soudu tak musel dle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušit. Současně rozhodl dle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. o zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalované. Krajský soud by totiž vázán názorem kasačního soudu mohl pouze žalobě vyhovět a vrátit věc žalované. Věc tak byla vrácena žalované k dalšímu řízení na základě § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití 78 odst. 4 s. ř. s. V dalším řízení je vázána závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[18] V případě, že Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Žalovaná v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a stěžovatel neučinil žádný úkon, za který by mu mohl soud náhradu nákladů řízení přiznat.

[19] Nejvyšší správní soud současně ustanovenému opatrovníkovi přiznal odměnu za zastupování (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Jde o odměnu za 3 úkony právní služby [převzetí věci, sepsání kasační stížnosti a replika k vyjádření žalované ke kasační stížnosti dle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu]. V případě právní služby převzetí věci právní předpis vyžaduje rovněž poradu s klientem a přípravu zastoupení. Součástí tohoto úkonu sice nebyla porada s klientem, nicméně je zřejmé, že tato porada ani objektivně nemohla proběhnout, neboť opatrovník byl stěžovateli ustanoven právě proto, že stěžovatelův pobyt nebyl znám. Opatrovníkovi toto nelze klást k tíži, jelikož se s věcí seznámit musí. Odměna za tyto úkony je celkem v částce 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. AT] a náhradu hotových výdajů, celkem 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 10 200 Kč. Tato částka bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. července 2020

Petr Mikeš
předseda senátu

